

Handläggare
Git Skog
Telefon: +46 76 12 36 253**Till**
Äldrenämnden
den 19 september 2017

Remiss om förslag till reviderade riktlinjer för riksfärdtjänst

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 151-673/2017, kontorsutlåtande

Förvaltningens förslag till beslut

Anmälan av förvaltningens kontorsutlåtande avseende svar på remiss om förslag till reviderade riktlinjer för riksfaerdtdienst godkänns.

Ann-Christine Hansson
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stads riktlinjer för handläggning av riksfaerdtdienst beslutades september 2006. I budget för 2017 ges socialnämnden i uppdrag att revidera riktlinjerna på nytt på grund av förändringar i lagstiftningen om riksfaerdtdienst.

Äldreförvaltningen delar uppfattningen att samtliga förtydliganden som har gjorts i de föreslagna riktlinjerna kommer att minska osäkerhet gällande tillämpningen av lagen och därmed öka rättssäkerheten och likställigheten i staden i dessa ärenden.

När det gäller kapitlet *Husdjur*, anser äldreförvaltningen att alla resenärer med funktionsnedsättning tillåts medta sitt husdjur på resa inom ramen för lagen om riksfaerdtdienst. Enligt förvaltningens uppfattning ska resenärer som är beroende av riksfaerdtdienst ha samma förutsättningar att ta med sitt husdjur som de som kan resa med exempelvis kommunala färdmedel.

Bakgrund

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst ger kommunerna ansvar för att personer med en stor och varaktig funktionsnedsättning ges förutsättningar att till motsvarande kostnader som andra göra privata resor i Sverige med ändamålet rekreation, fritidsverksamhet eller enskild angelägenhet. Kommunens ansvar består i att ersätta den enskilde för den merkostnad som uppstår för resan på grund av funktionsnedsättningen.

Stockholms stads riktlinjer för handläggning av riksfärdtjänst beslutades september 2006. I budget för 2017 ges socialnämnden i uppdrag att revidera riktlinjerna på nytt på grund av förändringar i lagstiftningen om riksfärdtjänst.

Kommunstyrelsen har remitterat remissen, dnr 151-673/2017, om revidering av riktlinjer för riksfärdtjänst till äldreförvaltningen för yttrande. Övriga remissinstanser är stadsdelsnämnderna; Skarpnäck, Spånga-Tensta och Södermalm. Stadsledningskontoret (SLK), Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, De handikappades Riksförbund (DHR), HSO Stockholms stad samt organisationerna Lika unika och Synskadades Riksförbund (SRF). Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 30 juni 2017.

Ärendet

Skäl till att riktlinjer för riksfärdtjänst är i behov av revidering är lagändringar och prejudikat samt behov att förtydliga vissa avsnitt. Delar som avser regler kring hjälpmedel, ledsagning, färd sätt och handläggning av ansökan har förtydligats för att öka likställigheten och rättssäkerheten i staden.

Lagändringar

Följande lagändringar och prejudikat har tillförts förslaget till reviderade riktlinjer för riksfärdtjänst.

- I lagen om riksfärdtjänst 5 § har ett nytt stycke lagts till. Av det framgår att om den enskilde är under 18 år ska prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning. I praktiken innebär detta att beslutsfattaren ska ta ställning till huruvida ett barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning själv skulle kunna göra den resa, för vilken den enskilde har ansökt om resa med riksfärdtjänst. Det betonas att föräldraansvaret ska kompensera för barnets ålder, inte för dess funktionsnedsättning. Detta innebär att om ett barn har en funktionsnedsättning som kräver resa med specialfordon ska riksfärdtjänst beviljas oavsett barnets ålder.

Nya prejudikat

- I Högsta förvaltningsdomstolen mål nr. 4942-10 har fastslagits att riksfärdtjänst inte ska beviljas för resor i samband med fackliga uppdrag, då dessa är tätt sammankopplade med personens arbete och därmed ska bekostas av arbetsgivaren.
- Kammarrätten i Göteborg (mål nr. KGG_4144-09) och kammarrätten i Stockholm (mål nr. KST_7587-08) tydliggör att resor med riksfärdtjänst inte ska anses täckas av omkostnadsersättningen som ingår i assistansersättningen, när den enskilde behöver ha sin personliga assistent som ledsagare för att genomföra resan.
- JO (3127-2006) uttalade år 2007 att beslut om resor med riksfärdtjänst normalt bör avse en resa i taget. Detta med hänvisning till att en bedömning måste göras av beslutsfattaren inför varje resa utifrån den enskildes hälsotillstånd och vilken service som erbjuds vid de aktuella stationerna och terminalerna. Såväl den enskildes hälsotillstånd som serviceutbud vid olika stationer kan förändras över tid, varför det inte är möjligt att göra en bedömning för ett flertal resor under en kommande tidsperiod.

Förtydliganden i förslag till riktlinjer

I kapitlet *Rätt till riksfärdtjänst* redogörs för reglerna kring vem som har rätt till riksfärdtjänst och att respektive stadsdelsnämnd ansvarar för personer som är folkbokförda i den egna stadsdelen. En hänvisning görs till riktlinjerna om ärendansvar mellan stadsdelsnämnderna, för de situationer där frågetecken kring detta kan uppstå. Ett tillägg har gjorts som tydliggör att riksfärdtjänst inte ska beviljas med anledning av att allmänna kommunikationer går för sällan eller vid fel tid, för resa med privat bil, hyrt fordon eller som ersättning till person som transporterar den enskilde och inte heller för anslutningsresa.

I kapitlet *Handläggning av riksfärdtjänst* har följande tillägg gjorts: ansökan kan vara så väl skriftlig som muntlig och det ska tydligt framgå vad den avser, information om ansökningstid, utredningsskyldighet oavsett sent inkommen ansökan, ombud eller biträde vid ansökan, vilken information som bör inhämtas bör framgå av utredningen, vikten av samtycke och bestämmelser om dokumentation av uppgifter.

Ett nytt tillägg är också att huvudregeln för beslut är att bevilja enstaka resa (en resa i taget) med riksfärdtjänst och inte flera resor under en specifik tidsperiod (JO uttalande, 3127-2006). Förtydligande

har gjorts gällande att en prövning enligt lagen om riksfärdtjänst aldrig inkluderar någon prövning utifrån skälig levnadsnivå (SoL) eller goda levnadsvillkor (LSS). I riktlinjerna anges att staden har gått över till digital hantering gällande att meddela upphandlad leverantör för riksfärdtjänst vad den enskilde har beviljats.

I kapitlen *Behov av stöd för att genomföra resan och avgifter* har följande tillägg gjorts:

- Staden tillåter att medresenär följer med i taxi eller specialfordon i mån av plats och att denne i enlighet med förordning (1993:1148) betalar samma egenavgift som den enskilde.
- Riksfärdtjänstresenärens egna barn under 18 år får följa med som medresenär och riksfärdtjänstresenärer under 18 år får ta med syskon under 18 år. I enlighet med förordning (1996:1094) föreslås medresenärer under 26 år och studerande betala 70 procent av vad resenär över 26 år betalar.
- Medresenär tillåts endast om samtliga ryms i ett och samma fordon.

I kapitlet förtydligas också att endast behov av ledsagare och hjälpmedel för att genomföra resan ger rätt till resa med riksfärdtjänst. Om hjälpmedel som behövs framme vid resmålet och de medtagna hjälpmedlen innebär ett kostsammare färd sätt eller extra avgifter, är det den enskilde som ansvarar för att bekosta detta. Det faktum att den enskilde inte kan ordna med en ledsagare själv för beviljad resa med riksfärdtjänst är inte skäl till att bevilja resa med ett mer kostsamt färd sätt. Kommunens riksfärdtjänst ersätter endast ledsagarens samtliga resekostnader i samband med ledsagningen.

Kapitlet *Husdjur* är helt nytt och innebär att riksfärdtjänstresenärer i behov av exempelvis ledarhund på grund av sin funktionsnedsättning tillåts medta detta inom ramen för lagen om riksfärdtjänst.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen, planeringsavdelningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 12 september, förvaltningsgruppen den 13 september samt den gemensamma, för socialnämnd, äldrenämnd och överförmyndarnämnd, rådet för funktionshinderfrågor den 14 september 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen delar uppfattningen att samtliga förtydliganden som har gjorts i de föreslagna riktlinjerna kommer att minska osäkerhet gällande tillämpningen av lagen och därmed öka rättssäkerheten och likställigheten i staden i dessa ärenden.

När det gäller kapitlet *Husdjur*, anser äldreförvaltningen att alla resenärer med funktionsnedsättning tillåts medta sitt husdjur på resa inom ramen för lagen om riksfärdtjänst. Enligt förvaltningens uppfattning ska resenärer som är beroende av riksfärdtjänst ha samma förutsättningar att ta med sitt husdjur som de som kan resa med exempelvis kommunala färdmedel.

Gällande tillägget som avser rätt till medresenär vid resa med taxi eller specialfordon påverkas inte stadsdelsnämndernas kostnader för riksfärdtjänst, däremot ökar möjligheten att alla som beviljas riksfärdtjänst bedöms lika. Tillägget som gjorts avseende att medta egna barn under 18 år och syskon som medresenär påverkar inte heller kostnaden men bedöms öka likställigheten i hanteringen av denna fråga samt att det blir tydligt för den enskilde vad denne har rätt till gällande medresenär. Förslaget att medresenärer under 26 år och studerande ska betala 70 % av vad resenär som är 26 år eller äldre skulle innebära en förbättring för dem som berörs av detta.

Bilagor

1. Riktlinjer riksfärdtjänst dnr. 3.1.1.-60/2017.